

C

- с, С 1.** *чешикият съгласен звук [с] и буквата с, която го обозначава* **2.** [cé] и **сé** *нескл. ср. название на съгласния звук [с] и буквата с: vyslovit с* прознеса ц; **napsat malé с, velké С** напиша малко с, главно **С 3. с.** [cé] *трети поред член в някаква поредица: (bod) с* подгочка цè; (**za**) *с трето; vitamín С* разг. **С- vitamín** витамин **С 4. с** [cé] *муз. до: С dur* до мажор; **С moll** до минор; **klíč С** ключ до, алтов ключ; **zpívat vysoké с** пèя горно до **5. С** Цèлзий; по Цèлзий: **10° С** **teploty** температура 10° по Цèлзий
- cácork|a, -у ж. 1.** *зоол. разг. стърчиопашка (Motacilla) 2. прен. експр.* пьргавèлка, работливка; чеврèста, пьргава девòйка
- cachtanic|e, -e ж. разг. експр.** кйша, лапàвица
- cacht|at se, -ám se** *несв. (čít; v čet) експр.*
- 1.** цапам, шляпам, джапам (*в нещо*): **~at se blátém** шляпам в калтà **2.** плащикам се, пльскам се, пръскам се (*с нещо*): **děti se ~ají ve vodě** децàта се пльскаат, пръскаат във водàта
- cák** *междум.* плис, лис, пляс (*за вода, течност*)
- cák|at, -ám** *несв. (со, čít; -) пльскам, пръскам, лйскам (нещо, с нещо): bláto ~á od nohou* калтà пръска изпод кракàта
- cák|at se, -ám se** *несв. (čít, v čet; -) шляпам, джапам (в нещо); пръскам се, пльскам се (с нещо, в нещо)*
- cák|nout, -nu** *св. 1. (со, čít; -) пльсна, пръсна, лйсна (нещо, с нещо): bláto ~lo na zed'* калтà опръска стенàта **2. (koho čít) грубо** удàря, цапна, плèсна (*някого с нещо*)
- calt|a, -у ж. остар.** „цàлтà“, пйтка от козунàчено тестò; *диал.* плèтен козунàк
- camp** *вж. kemp*
- camping** *вж. kempink*
- camr|at, -ám** *несв. грубо (-; со; о čet) брьщолèвья, дрънкам, плèщя, дърдòря (нещо; за нещо)*
- canc|at, -ám** *несв. грубо (-; со) бьбря, дрънкам, плèщя, приказвам глупости*
- cancour, -u** *м. разг. дрипа, парцàл: oděv na něm byl jediný ~* тòй цèлийт бèше (облèчен) в дрипи
- candát, -a** *м. зоол. бяла рйба (Lucioperca)*
- cap** *междум.* цап, туп, туп-туп, шляп, обикн. в
- сътет. dělat ~у ~* цапкам, шляпам, шляпкам, прàвя шляп, шляп; туп(к)ам (*с краченца*)
- capáč|ek, -ku** *м., обикн. мн. capáčk|y, -ů* бèбешки обушèнца, пантòфки, буйки
- capart, -a** *м. разг. дèчко, дребоськ, малчугàн, фьрфалàк*
- cap|at, -u/-ám** *несв. експр.* ситня, тупкам, цапкам (*с краченца*)
- capk|a, -у ж., обикн. мн. capk|y, -ek** лàпи, лàпички; *прен.* крачèнца
- capk|at, -ám** *несв. експр.* ситня, тупкам, цапкам (*с краченца*)
- capot|a, -у ж. разг.** следà (*върху мокра повърхност; от мокра стъпка*)
- carouch, -u** *м. 1. остар.* òтвoр на огнище **2. carouch, -a** *одуш. разг. пейор.* мьрльо
- сaцpф** **hlyskad|hlysk|**
- сòко, цаp далèко
- cár, -u** *м. 1.* дрипа, парцàл: **roztrhat na ~у** разкьсам на парчèта; **sukně byla samý ~** полàта бèше станàла на дрипи, полàта бèше цялата разръфана; **chodit v ~ech** ходя в дрипи **2. по-рядко експр.** церемòнии, заобикалки, усуквания: **s tím nebudeme dělat žádné ~у** няма да се церемоним с товà
- cár|at se, -ám se** *несв. разг. 1. (s kým, s čím) разтакавам се, бàвя се, туткам се (с някого, с нещо) 2. по-често cárat (se) експр.* мькна се, тьтря се, влàча се
- carevič, -e** *м.* царèвич, царски сйн
- carevn|a, -у ж.** царйца
- carizm|us, carism|us [-zm-], -u** *м.* царйзьм
- carsk|ý, -á, -é** царски
- carstv|í, -í** *ср. 1.* царство **2. царйзьм**
- cavyk|y, -ů** *м. само мн.* церемòнии, заобикалки, усуквания: **dělat s někým ~у** церемоня се с някого; **jaképak ~у! žádné ~у!** каквò го усукваш! каквò ще се церемоним! **bez dlouhých ~ů!** без изльшни разправии!
- cec|ek, -ku** *м.* цйцка, бòзка, нèнка; *грубо* цйца, гьрдà
- cecík, -u** *м. 1.* цйцка, бòзка **2. рядко** дрънкулка, висулка, заврънкулка
- céck|o, -a** *ср. 1. муз. жарг.* до (*тон, струна*): **zazpívat ~o** изпèя дò **2. разг.** ве (*буква и обозначеното с нея*): **chodí do ~a** тòй/тя е от в-клас

céděčk|o, -a *sr. съкр. CD* [cédé], *разг.* компакт диск; **výkladový slovník na jednom ~u** тълковен речник (събран) върху един компакт диск
ced|it, -ím *несв. (co)* **1.** цедя, прецеждам, филтрирам (аи) ♦ **~ím** проливам (нещо): **~ím slzy, krev** проливам сълзи, кръв
ced|it se, -ím se *несв. разг. експр.* тека, лѐя се, струя: **prší jen se ~í** вали като из ведрò; **pot se ze mne jen ~í** вѝр вода съм, пòт се лѐе от мене
cedník, -u *м.* цѐдка, цѐдилка: **~ na čaj** цѐдка за чай ♦ **~ník** общител
мет; паметгà му е като решѐто
cedr, -u *м. бот.* кѐдър (Cedrus): **~ libanonský** ливански кѐдър
cedrov|ý, -á, -é *бот.* кѐдров: **~ý olej** кѐдрово мàслò; **~á silice** кѐдрово етерично мàслò
cedul|e, -e *ж. разг. 1.* табѐла, нàдпис, афиш, плакàт, обявлѐние: **divadelní ~e** театрален афиш **2.** белѐжка, зàписка
cedulov|ý, -á, -é *в съчет. ~á banka* фин. емисионна бàнка
slušníci mokrého ~u *шегов.* пияници, къркàчи
2. цех, работилница: **montážní ~** монтажен цех; **slévárenský ~** леярен цех
cechmistr, -a *м. истор.* старейшина на еснаф, *остар.* устàбашия
cechovn|í, -í, -í *истор.* цѐхов, еснафски, занаятчийски: **~í korouhev** знàме на еснаф, цѐхово знàме
cechovnictv|í, -í *sr.* **1.** истор. еснафска, цѐхова организация, систѐма **2.** *прен. експр.* тясно професионално глѐдище
cejch, -u *м.* **1.** плòмба, клеймò, мàрка, печàт (*за потвърждаване точността на мерки и теглилки*) **2.** *прен.* клеймò, дамгà, бѐлег: **vypálit ~** дамгòсам; **~ hanby** позòрно клеймò, клеймò на позòра
cejch|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1.* маркирам, еталонирам, градуирам; поставям плòмба, клеймò, мàрка, печàт; удостоверявам точността на мѐрки и теглилки **2.** (*кого*) *прен.* клеймя, заклеиявам, дамгòсвам (*някого*)
cejchovn|í, -í, -í кòйто се отнàся до маркиране, еталониране, градуиране: **~í služba, úřad** метрологична слùжба, бюрò за проверка на мѐрки и теглилки
cejn, -a *м. зоол.* платика (Abramis)
cekn|out, -nu *св. експр.* гѝкна, проговòря, обàдя се: **ani ne~l** тòй дори не гѝкна; **nesměl ani ~nout** тòй не посмѝ да гѝкне, да се обàди; **jestli**

o tom někomu ~eš, tak uvidíš! ако се изпòснеш да кàжеш на някого, ще видиш!
cel|a, -y *ж.* килия: **klášterní ~a** манастирска килия; **vězeňská ~a** затвòрническа килия
cel|á, -é *ж. мат.* цяло (*число*): **dvě ~é tři pětiny** двѐ цяло и трѝ пѐти; **žádná ~á pět desetin** нула цяло и пет десѐти; **už bije ~á** часòвникът удря, отмѐрва крѝгъл час
cele *нар. книж.* съвсѐм, изцяло, напѝлно, пѝлно: **byl jí ~ oddán** тòй ѝ бѐше прѐдан с цялата си душа
celebrit|a, -y *ж. публ.* знаменитост; видна, изтѝкната личност; звезда: **místní ~y** мѐстни знаменитости; **shromáždění filmových ~** сбòрище на филмови звезди
celebr|ovat, -uji/разг. -uju *несв. книж.* слùжа литургия
cel|ek, -ku *м.* **1.** цяло, цялост: **v ~ku** изцяло; **tvořit nedílný ~ek** образувам, съставявам неделимо цяло; **sloučit v jeden ~ek** обединя в едно цяло **2.** колектив, общество: **pro blaho ~ku** за òбщо блага; **práce pro ~ek** рàбота за обществòто, за колектива; **hospodářský ~ek** самостоятелна стопàнска единица
celer, -u *м. бот.* цѐлина, кер(е)виз (Arium graveolens)
celerov|ý, -á, -é кòйто се отнàся до кер(е)виз, до цѐлина
celibát, -u *м.* **1.** целибàт (*обет за безбрачие при католическите духовници*) **2.** безбрачие
celistvost, -i *ж.* цялостност, цялост, едѝнство, завършеност, непокѝтнатост
celistv|ý, -á, -é цялостен, компактен, нераздѐлен, едѝнен, пѝлен, комплѝксен: **~é území** цялостна теритòрия; **~á osobnost** монолитна, цялостна личност; **~ý dojem** пѝлно, цялостно, òбщо впечатлѐние; **~ý násobek** *мат.* цяло крàтно числò
celkem *нар. 1.* òбщо; òбщо взѐто: **~ vzato** òбщо взѐто; **mně je to ~ jedno** на мене ми е всѐ еднò, безразлично ми е; **~ mně to nezajímá** òбщо взѐто, товà не мѐ интересува; **já o tom ~ nic neví** почти нищо не зная за товà; **je to ~ pořádný člověk** тòй е òбщо взѐто поря̀дъчен чòвѐк **2.** всѝчко, òбщо, всѝчко на всѝчко: **byl tam ~ desetkrát** тòй бѐше там всѝчко (на всѝчко) дѐсет пѝти; **~ to dělá 10 korun** товà прàви всѝчко 10 крòни
celkově *нар. 1.* òбщо, изòбщо, изцяло, напѝлно, като цяло: **situace je ~ špatná** положѐнието изòбщо е лòшо; **dítě ~ zesílilo** детѐто òбщо, цялостно укрепна **2.** прилизително, грубо,

- общо взето: ~ **činí dobrý dojem** общо взето прави добро впечатление; ~ **Ize říci** общо взето може да се каже
- celkov[ý]**, -á, -é **1.** общ, цялостен: ~á **váha** общо тегло; ~á **úroveň** средно равнище, общо равнище; **jaká je ~á situace?** какво е положението? ~á **infekce** мед. обща инфекция; интоксикация; ~á **narkóza** мед. пълна упойка; **genitiv ~ý** език. партитивен родителен падеж
- 2.** общ, приблизителен: ~ý **pohled** общ поглед; ~ý **dojem** общо впечатление; ~ý **výsledek** общ резултат; ~ý **plán** общ план; ~ý **výnos** общ доход, общ добив; ~á **výroba** обща продукция
- cellist|a** [čeli-], -у м. виолончелист, челист
- cellistk|a** [čeli-], -у ж. виолончелистка, челистка
- cello** [čelo], -а ср. муз. виолончело, чело
- cellov[ý]** [čelový], -á, -é който се отнася до виолончело: ~ý **koncert** концерт за виолончело
- celn[í]**, -í, -í митнически: ~í **úřad** митница; ~í **prohlášení** митническа декларация; ~í **tarif** митническа тарифа
- celohedvábn[ý]**, -á, -é който е от чиста, от естествена коприна
- celnic|e**, -e ж. митница
- celník**, -а м. митничар, митнически чиновник
- celodenn[í]**, -í, -í целодневен, едnodневен: ~í **výlet** едnodневен излет; ~í **provoz** целодневно работно време; ~í **zaměstnání** пълен работен ден
- celofán**, -u м. целофан
- celofánov[ý]**, -á, -é целофанов, целофанен: ~ý **obal** целофанова, целофанена обвивка
- celokožen[ý]**, -á, -é кожен; който е (изцяло) от кожа
- celonárodn[í]**, -í, -í **1.** общонароден, всенароден, национален: ~í **organizace** общонародна организация; v ~ím **měřítku** в национален мащаб; ~í **jazyk** национален, общонароден език
- 2.** републикански: ~í **soutěž** републиканско състезание
- celopodnikov[ý]**, -á, -é общозаводски
- celoročn[í]**, -í, -í годишен, целогодишен: ~í **výkaz** годишен отчет; ~í **předplatné** годишен абонамент; ~í **pobyt** целогодишен престой
- celost**, -i ж. цялост, цялостност, пълнота
- celospolečensk[ý]**, -á, -é **1.** общонароден: ~á **funkce jazyka** общонародна функция на езика
- 2.** всеобщ; който се отнася до цялото общество; който засяга цялото общество: ~á **reforma** реформа, засягаща всички слове на обществото
- celostátně** нар. общодържавно, в общодържавен мащаб
- celostátn[í]**, -í, -í републикански, национален: ~í **spartakiáda** републиканска спартакиада, републикански спортни игри
- celosvětov[ý]**, -á, -é световен, всемирен: v ~ém **měřítku** в световен мащаб
- celotónov[ý]**, -á, -é муз. който се отнася до цялата гама: ~á **stupnice** гама от цели тонове
- celotýdenn[í]**, -í, -í седмичен: ~í **výdělek** седмичен доход
- celovečern[í]**, -í, -í който продължава цяла вечер: ~í **film** пълнометражен (игрален) филм
- celovlně[ý]**, -á, -é който е само от вълна, от чиста вълна; който е 100% вълна
- celozávodn[í]**, -í, -í общозаводски: ~í **schůze** общозаводско събрание; ~í **soutěž** общозаводско съревнование
- celoživotn[í]**, -í, -í който продължава цял живот; който е за цял живот: ~í **dílo** цялостно творчество; ~í **přátelství** приятелство за цял живот
- cel[í]**, -у ж. разг. брезент, брезентово платно
- celuloid**, -u м. целулойд
- celuloidov[ý]**, -á, -é целулоиден: ~ý **lak** целулоиден лак
- celulosa**, **celulosov[ý]** вж. **celulóza**, **celulózov[ý]**
- celulóza**, -у ж. целулоза, дървесина
- celulózov[ý]**, -á, -é целулозен; който е от целулоза
- cel[ý]**, -á, -é **1.** цял, всичкят: **na ~ém světě** в света, на света, по света, в целия свят, по целия свят; **třásl se po ~ém těle** цялото му тяло трепереше; **po ~é délce** по цялата дължина; **stálo to ~ých sto korun** това струваше цели сто корони; ~ou **silou** с всички сили; ~ou **váhou** с цялата тежест; ~ým **srdцем** с цялото си сърце; **z ~ého srdce** от все сърце; ~ou **duší** с цялата си душа; **z ~é duše** от душа; **v ~é své kráse** в цялата си красота; **něspal ~ou noc** той не мигна цяла нощ; ~ý **tón** муз. цял тон; ~á **nota** муз. цяла нота, четири четвърти нота; ~ý **takt** муз. цял такт, такт четири четвърти; ~ý **obrat** спорт. пълно завъртане; ~é **číslo** мат. цяло число
- ♦ **střelba** стрелба; **prohrál na ~é čáře** той претърпя пълен крах, загуби по всички линии
- 2.** цял, непокътнат, здрав: **ani jedno vejce nezůstalo ~é** нито едно яйце не остана; **vřel se ~ý** разг. върна се невредим, жив и здрав; **vřel se s ~ou kůží** той се върна невредим, жив и здрав; **vlk se našel a koza zůstala ~á** пословица и вълкът сит, и агнето цяло
- 3.** пълен, комплектен: **jídelní souprava není ~á**

сервизът за ядене не е пълнен; **s ~ým zaopatřením** на пълнен пансион **4.** истински, съвременно **udělala z něj ~ého člověka** тя го направи човек **5.** експр. цял, съвсѐм, напълно (за висока степен, за усилване): **je ~ý mokrý** той е вѝр вода, мокър е до кости; **byl ~ý bledý** бѝше съвсѐм блѝд; **je ~ý šťastný** цѝлят сиѝе от щастие; **byl ~ý bez sebe** той не бѝше на себѝ си, бѝше вѝн от себѝ си; **byl z toho ~ý pryč** бѝше смѝян, поразѝн от товѝ; **byla ~á uplakaná** цялата бѝше (обляна) в сълзи; **je do ní ~ý blázen** побѝркал се е по нѝя, лѝд е по нѝя; **syn je ~ý tatínek** синѝт е цял бащичко, мѝтнал се е на баща си, одрѝл е кѝжата на баща си; **to je ~ý on** ѝто, такѝв е той; товѝ е типично за нѝго; **~ý boží den** цял дѝн, през цѝлия дѝн; **trvalo to ~á léta** товѝ трѝя, товѝ се протѝчи (с) години; **nebyl u nás ~ou věčnost** не бѝше ѝдвал у нас цяла вѝчност; **to je ~é neštěstí** товѝ е ѝстинско нещѝстие; **~á ta věc se mi nelíbí** цялата тѝзи рѝбота никак не ми харѝсва; **to je ten ~ý rozdíl!** ирон. и товѝ ми билѝ рѝзлика! **to byla ~á jeho odpověď** сѝмо товѝ му бѝше ѝтговорѝт; **umí toho víc než ~ý učitel** разг. знѝе пѝвече от учителя си

cement, -u м. цимѝнт: **dřevitý** ~ ксилолит; **struskový** ~ шлѝков цимѝнт; **vodotěsný** ~ водонепропусклив цимѝнт

cementárna|a, -u ж. цимѝнтов, цимѝnten завод; фѝбрика за цимѝнт

cement|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) циментирам (нещо)

cementov|ý, -á, -é цимѝнтов: **~ý nátěr** цимѝнтова замазка; **~á malta** цимѝнтова мазилка; **~é mléko** цимѝнтово мляко

cen|a, -u ж. **1.** ценѝ, стѝйност: **vysoká, nízká ~a** висѝка, нисѝка ценѝ; **pevné ~y** твѝрди цени; **prodejní ~a** продажна ценѝ, пазѝрна ценѝ; **nákupní ~a** ѝзкупна ценѝ; **maloobchodní ~a** ценѝ на дрѝбно; **velkoobchodní ~a** ценѝ на ѝдро; **~y obilí** цени на зѝрното; **výrobní ~a** себестѝйност; **přiměřená ~a** умѝрена ценѝ; **úřední ~a** официѝлна ценѝ; **zaváděcí ~a** промоциѝнна ценѝ; **~y stoupají, klesají, ~y jdou nahoru, dolů** цените се показват, спѝдат; **zboží v ~ě dvaceti korun** стѝка на стѝйност двѝйсет крѝни; **slevit z ~y** намалѝ ценѝ, направѝ отстъпка от ценѝ; **zboží stouplо, kleslo v ~ě** ценѝта на стѝката се покачи, спѝдна; **prodávat pod ~ou** продавам под костѝема ценѝ; **dohodnout se o ~ě** споразумѝе се за ценѝта;

zásilka s udanou ~ou пощ. прѝтка с обявѝна стѝка **žádnou ~u** в никакѝв слѝчай, на никаква ценѝ, за нищо на светѝ; **za ~u něčeho** с ценѝта на нѝщо **2.** стѝйност, значѝние, пѝлза: **mít velkou ~u** ѝмам голяма стѝйност; **nemít žádnou ~u** нѝмам никакво значѝние, никаква стѝйност; **historická ~a** историческа стѝйност; **umělecká ~a** художѝвсѝка стѝйност **se hádat** не сѝ струѝва, нѝма смѝсъл (да се спѝри, да се кѝраме); **to nemá ~u** товѝ нѝма смѝсъл **3.** награда, прѝемия, отлѝчие: **státní ~a** дѝржѝвна награда; **laureát státní ~y** лауреѝт на дѝржѝвна награда; **Nobelova ~a** Нобелова награда; **Mezinárodní ~a míru** Международна награда за мѝр; **odměnit ~ou někoho, udělit ~u někomu** присѝдя награда на нѝкого; **dostat první ~u** полѝча пѝрва награда; **soutěž, závod o ~u** състѝзѝние за награда и спорт.; **dílo poctěné ~ou** произведѝние, удостоѝно с прѝемия; **vypsat ~u** определя награда; **putovní ~a** спорт. прѝходна кѝпа, прѝходно знѝме и под.; **vyhrát, získat ~u** спечѝля, полѝча награда; **ucházet se o ~u** бѝря се за награда, стрѝмя се да полѝча награда

ceník, -u м. ценорѝзпис

cenin|a, -u ж. **1.** фин. облигѝция **2.** обикн. в сѝчет. **poštovní ~a** пощ. (пѝщенска) мѝрка, (таксова) мѝрка, (гѝрбова) мѝрка и под. (картичка, плик с марка)

cen|it I, -ím неск. **1.** (со) оценѝвам (нещо), определям ценѝ (на нещо): **~it vysoko, nízko** оценѝвам висѝко, нисѝко; определям висѝка, нисѝка ценѝ и прен. **2.** (кого, со як) оценѝвам, преценѝвам (нѝкого, неѝо някак): **~it spravedlivě** оценѝвам справедливо; **~it někoho podle zásluh** оценѝвам нѝкого по заслѝги **3.** (кого, со про со; со и кого) ценѝ, почитам, уважѝвам (нѝкого, неѝо за неѝо; неѝо у нѝкого): **~ili ji pro její svědomitost** ценѝяха я за нѝйната добросѝвестност; **~it něčí smysl pro povinnost** ценѝ чѝвството за ѝтговорност у нѝкого

cen|it II, -ím неск. само в сѝчет. **~it zuby** зѝбѝ се, озѝбвам се, показвам си зѝбите и прен.

cen|it se, -ím se неск. **1.** показвам се, лѝсвам, бѝлвам се (за зѝби) **2.** (–; на кого) експр. хѝля се, зѝбѝ се, смѝе се, усмѝхвам се (на нѝкого): **co se na mne ~íš?** какѝо ми се хѝлиш?

cen|it si, -ím si неск. (кого, ѝeho) ценѝ, почитам, уважѝвам (нѝкого, неѝо): **velmi si ho ~ím** висѝко го ценѝ, мнѝго го почитам; **~ili si jeho upřímnosti** ценѝяха нѝговата ѝскреност, ценѝяха у нѝго ѝскреностѝта му

cest|ovat, -uji/разг. -uju неск. пътувам, пътешестввам: **~ovat po Evropě, po celém světě** пътувам по Европа, по целия свят; **~ovat letadlem** пътувам със самолет
cestovatel, -e м. пътешественик
cestovatelk|a, -y ж. пътешественица, пътешественичка
cestován|í, -í ср. пътуване, пътешествие
cestovn|é, -ého ср. адм. пътни разноски, пътни командировъчни пари: **úhrada ~ého** изплащане на командировъчни (пари)
cestovn|í, -í, -í пътен, пътнически, туристически: **~í kancelář** туристическо, пътническо бюро; туристическа агенция; **~í ruch** туризъм; **~í pas** задграничен паспорт; **~í rozkaz, příkaz** заповед за командировка; **~í útraty, výdaje** пътни разходи, разноски; **~í potřeby** пътни потребности
cestujíc|í, -ího м. 1. пътник, пасажер: **obchodní ~í** търговски пътник 2. турист
cestujíc|í, -í ж. 1. пътничка, пасажерка 2. туристка
cetk|a, -y ж. 1. пайета 2. прен. (лъскава) дреболия, дрънкълка
cév|a, -y ж. 1. анат. кръвоносен съд: **krevní ~y** кръвоносни съдове; **lymfatické, mízní ~y** лимфатични съдове; **kornatění ~** мед. артериосклероза 2. бот. трахя, жилка
cévk|a, -y ж. 1. умал. анат. капиляр 2. мед. катетър
cévk|ovat, -uji/разг. -uju неск. мед. поставям катетър, катетеризирам
cévn|í, -í, -í 1. анат. който се отнася до кръвоносен съд; венъзен, артериален: **~í soustava** кръвоносна система 2. в съчет. **~í svazek** бот. проводно снопче
cézar, -a м. истор. император, цезар
cezen|í, -í ср. цедене
cibul|e, -e ж. 1. бот. кромид лук (Allium sera) 2. глава лук: **smažená ~e** готв. пържен лук, пържен кромид 3. бот. луковица 4. купол, кубе (на църква и под.): **kostelní ~e** църковен купол, кубе на църква 5. само мн. **cibul|e, -í** малко остар. експр. джобен часовник
cibul|ka, -ky ж. умал. 1. лук, кромид, лүчец, главичка лук: **maso na ~ce** месо с лук 2. бот. луковичка 3. куполче, кубенце (на църква и под.) 4. в съчет. **~ka vlasová** анат. корен на косъм, папила на косъм
cibulovit|ý, -á, -é луковиден, лукообразен, луковицообразен
cibulov|ý, -á, -é луков, лүчен: **~á omáčka** сос от

лүк, сос с лүк; **~á báň kostela** луковиден, лукообразен, луковицообразен купол на църква
cícvár, -u м. бот. цитвар, сантонинов пелин (Artemisia cina)
cícvárov|ý, -á, -é цитваров, цитварен; който се отнася до сантонинов пелин: **~é semínko** цитварно семе
cídič, -e м. чистач, мияч: **pouliční ~** бот. ваксаджия; **~ oken** мияч на прозорци
cídičk|a, -y ж. 1. чистачка, миячка (жена) 2. ўред за почистване, за полиране, за лъскане
cídidl|o, -a ср. средство за почистване: **~o na boty** боя, крем, вакса за обувки; **~o na kovy** полировъчно вещество за метали, за метални части
cíd|it, -ím неск. (со) почиствам, чистя, полирам, излъсквам, мия (обувки, съдове, метални предмети и под.)
ciferní вж. **ciferný**
cifern|ý, -á, -é цифров, числен
ciferník, -u м. циферблат (на часовник и под.)
cifr|a, -y ж. цифра, число: **římské, arabské ~y** римски, арабски
разг. умѣя да смѣтам; силен съм в смѣтането
cigaret|a, -y ж. цигара, папирѳса: **dutinková ~a** папирѳса; **kroucená ~a** саморѳчно направена цигара; **pouzdro na ~y** табакѳра
cigaretov|ý, -á, -é цигарен, папирѳсен: **~á dutinka** цигарена, папирѳсна гилза; **~á špička** цигарѳ, цигарлѳк; **~é pouzdro** табакѳра; **~ý papír** цигарена хартия
cigár|o, -a ср., **cigár|a, -y** ж. остар. разг. пѳра, пурѳта
cihel|a, -y ж. тухларна, тухларница, тухларна фабрика, фабрика за тухли
cihl|a, -y ж. 1. тухла: **nepálené ~y** кирпич, непѳчени тухли; **žáruvzdorná, ohnivzdorná ~a** огнеупѳрна тухла; **dutá ~a** кѳха тухла; **lehčená ~a** олекотѳна тухла; **pálená ~a** пѳчена тухла; **polévaná ~a** гледжѳсана тухла; **škvárová ~a** сгурийна тухла; **tvarová ~a** фасѳнна тухла; **trativodová ~a** дренажна тухла; **pálit ~y** пѳка тухли 2. прен. брикѳт, бѳца, тухла (предмет с форма на тухла): **rašelinová ~a** торфен брикѳт
cihlár, -e м. тухлар
cihlársk|ý, -á, -é тухларски: **~ý dělník** тухларски работник; **~á hlína** тухларска глина; **~ý průmysl** тухларска промишленост; производство на тухли
cihlárstv|í, -í ср. тухларство

cihlička, -у ж. **1.** умал. тухличка, брикет **2.** разг. южн. **náčydná** *вараци* гурявам се двойно, разчитам на повече от една възможност

cihlov|ý, -á, -é **1.** тухлен: **~é zdivo** тухлена зидария; **~á podlaha** тухлен под; **~á barva, červeň** керемиденочервен цвят **2.** остар. диал. керемиден: **~á střecha** керемиден покрив, керемидена стрѝха

cích|a, -у ж. калѝф, плик, торба за пухена завѝвка: **bavlněná ~a** калѝф, плик от памучен плат

cikád|a, -у ж. зоол. поен жгвѝр, цикада (Cicada, Tibicen и др.)

cikán, -a м. **1.** Cikán циганин **2.** прен. експр. калпазанин, цигане (за дете)

cikánk|a, -у ж. циганка

cikán|ě, -ěte ср. **1.** циганче **2.** прен. експр. калпазанин, цигане (за дете)

cikánsk|ý, -á, -é цигански: **~ý tábor** цигански табор; **~ý život** прен. цигански живот, чергарство, скитничество

cikán|it, -ím неск. разг. експр. **1.** циганѝ се, лѝжа **2.** скѝтам се, брѝдя, чергарувам, катуна̀рствам

cikánštin|a, -у ж. цигански езѝк

cikcak, cik cak нар. на зѝгзаг, зѝгзагообразно, криволичещо, лѝкату̀шно: **cesta vede ~** пътят криволичи, лѝкату̀ши

cikorie вж. **cikorka**

cikork|a, -у ж. **1.** бот. цикѝрия, сѝня жлѝчка (Cichorium intybus) **2.** цикѝрия (примес към кафе; заместител на кафе)

cíl, -e м. **1.** цел, кра̀йна то̀чка: **dojít k ~i** достигна целта, стѝгна целта; **dosáhnout, dojít ~e** достѝгна, постигна целта; **bloudit bez ~e** скѝтам без цел **2.** цел, намерѝние, замѝсъл: **vytknout si za ~** поста̀ва си за цел; **jít za svým ~em** гѝня целта си; **sledovat vlastní, osobní ~e** преслѝдвам лични интереси, гѝня собствени цѐли, глѝдам личните си интереси; **~ děje** език. обѝкт на дѐйствиe **3.** спорт. а) финиш, фина̀л: **doběhnout do ~e** стѝгна финиша, дотѝчам до фина̀ла б) цел, мишѝна: **zasáhnout ~** попа̀дна в целта; **chybit se, minout se ~e** не улѝча целта, мишѝната

cílevědomě нар. целенасѝчено, целеустремѝно, съзнателно

cílevědomost, -i ж. целенасѝченост, целеустремѝност, съзнателност

cílevědom|ý, -á, -é целенасѝчен, целеустремѝн, съзнателен

cililink междум. дзѝн! звѝн! дрѝн! зѝн-зѝн!

cíl|it, -ím неск. **1.** (на ко̀хо, на со̀) цѐля се, мѝря се, прицѐлвам се (в ня̀кого, в нѐщо) **2.** книж. (kat) отпра̀вям се (ня̀къде); клоня, насѝчвам се, стрѝмя се (към нѐщо); ѝмам за цѐл (нѐщо)

cílov|ý, -á, -é **1.** спорт. финишен, фина̀лен: **~á páska** финишна лѝнта; **~á rovinka** фина̀лна пра̀ва **2.** език. ко̀йто е за цѐл: **genitiv ~ý** родѝтелен падѐж за цѐл; **dativ ~ý** да̀телен падѐж за цѐл

cimbál, -u м. муз. цимба̀л

cimbálov|ý, -á, -é цимба̀лов: **~á muzika** цимба̀лов оркѝстър

cimbuř|í, -í ср. зѝбци на крѐпостен зид

cimprcampr нар. експр. в съ̀чет. **rozbít, rozsekát na ~** напра̀вя на пух и пра̀х, счу̀пя на парчѐта

cimr|a, -у ж. жарг. експр. ста̀я, помещѝние

cín, -u м. хим. кала̀й: **doly na ~** кала̀ени мѝни

cink, cinky междум. дзѝн! звѝн! дрѝн!

cink|at, -ám неск. **1.** звѝня, дрѝнкам, дзѝнкам, звѝнтѝ: **zvonek ~á** звѝнѐцът дрѝнка, звѝни; **tramvaje ~ají** трамва̀ите звѝнят **2.** (čít) дрѝнкам (с нѐщо): **~at klíči** дрѝнкам с кљу̀чове

cink|nout, -nu св. **1.** дрѝнна, звѝнна **2.** (čít) дрѝнна, звѝнна (с нѐщо)

cinkot, -u м. звѝнтѝне, дрѝнкане, звѝн

cín|ovat, -uju|разг. -uju неск. (со̀) кала̀идѝсвам (нѐщо)

cínov|ec, -ce м. минер. каситерѝт

cínov|ý, -á, -é кала̀ен: **~é nádobí** кала̀ени сѝдове; кала̀идѝсани сѝдове; **~ý vojáček** оловен войник; **~á ruda** кала̀ена рѝда, каситерѝт

cíp, -u м. **1.** край, кра̀йче, ѝгъл, ѝгълче: **~ šátku** кра̀йче на забра̀дка; **uzel s dlouhými ~y** в̀зел с дѝлги кра̀ища; **poodhnout ~ tajemství** прен. повдѝгна завѝсата на та̀йна **2.** нос, издатина̀, край: **~ ostrova** нос на ѝстров **3.** пеш, полá (на врѝхна дрѝха): **~ kabátu** пеш, полá на палто̀

cípat|ý, -á, -é **1.** раздѝрпан, нера̀вен (за дрѝха): **~á sukně** раздѝрпана, крѝва полá; полá с нера̀вен рѝб **2.** ко̀йто е с пешове: **~ý kabát** палто̀ с пешове

cíp|ek, -ku м. умал. **1.** кра̀йчец, ѝгълче, пѝшче **2.** ма̀лък нос (на ѝстров и под.); издатинка̀, кра̀йчец

círát|ý, -ů м. само мн. разг. церемѝонни, заобика̀лки, усѝвания: **dělat ~y** церемѝонѝ се; **jaké-pak s tím ~y!** какво̀ ще се церемѝонѝш с това̀!

circa *вж.* **cirka**

cirka, *съкр.* **ca, cca** *нар.* приблизително, около
círk|ev, -ve *ж.* църква, *разг.* чърква: **~ev římsko-katolická** римокатолическа църква; **česko-bratrská ~ev evangelická** евангелистка църква на Чешките братя; **vyobcovat z ~ve** отлъча от църквата

církevněslovansk|ý, -á, -é *език.* църковнославянски

církevn|í, -í, -í църковен, черковен, духовен: **~í právo** църковно, каноническо право; **~í hodnost** духовен сан; **~í sňatek** църковен брак; **~í sněm** църковен събор; **~í trest** епитимия, църковно наказание; **~í slovanština** църковнославянски език

cirkulac|e, -e *ж.* циркулация, обръщение, оборот: **~e krve** кръвообращение; **~e vzduchu** циркулация на въздуха; **~e kapitálu** *икон.* обръщение, оборот на капитал

cirkulačn|í, -í, -í **1.** циркулационен: **~í mazání** *техн.* циркулационно смазване **2.** *икон.* оборотен: **~í fondy** оборотни фондове, оборотни средства

cirkulárk|a, -u *ж. техн. разг.* циркуляр, банцип, дйсков трион

cirkul|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* циркулирам: **krev ~uje v těle** кръвта циркулира в тялото; **peníze ~ují** парите се намират в обръщение; **dát ~ovat prézenční listinu** пусна присъствен лист за подпис

cirkus, -u *м.* **1.** цирк **2.** *разг. експр.* цирк, комедия, суматоха, лудница, бъркотия, неразбория

♦ **~ák (m) | ~áka, -a** *ж.* циркаджийски
дал, разиграя (на някого) сцена на улицата

cirkusáck|ý, -á, -é *разг.* циркаджийски, цирков: **~á maringotka** цирков фургон

cirkusačk|a, -u *ж. разг.* циркаджийка, циркова артистка, циркова комедиантка

cirkusák, -a *разг.* циркаджия, цирков артист, цирков комедиант

cirkusov|ý, -á, -é **1.** цирков: **~á manéž** цирков манеж, циркова арена **2.** *разг. пейор.* циркаджийски

císař, -e *м.* **1.** император: **~pán** Негово Императорско Величество (в Австро-Унгария)

♦ **~árk|a, -y** *ж.* и пьдарят **2.** цар
císařovn|a, -u *ж.* **1.** императрица **2.** царица
císařskokrálovsk|ý, -á, -é, съкр. с. к. който е на Н.В. (негово величество), на императора-крал; императорско-кралски (за официални названия в Австро-Унгария)

císařsk|ý, -á, -é **1.** императорски: **~ý patent, dekret** императорски указ **2.** *в съчет.* **~á silnice** *остар.* държавно шосе, главен път; **~á žemle** бриошка (вид печиво); **~ý kabát** „кайзерок“ (дълго вталено палто); **~ý řez** *мед.* цезарово сечение; **provést ~ý řez a)** направа цезарово сечение **б)** *прен.* направа решителна крачка

císařstv|í, -í *ср.* **1.** империя **2.** царство

cisel, ciselovat *вж.* **cizel, cizelovat**

cistern|a, -u *ж.* **1.** цистерна **2.** вагон-цистерна
cisternov|ý, -á, -é *обикн. в съчет.* **~ý vagon, ~ý vůz** вагон-цистерна; **~é auto** камион-цистерна, автоцистерна; **~á loď** танкер

cít, -u *м.* **1.** чувство: **vlastenecký ~** патриотично чувство, патриотизъм; **milostný ~** любовно чувство; **vřelý ~** топло чувство; **přátelské ~y** приятелски чувства; **člověk bez ~u** безчувствен, бездъшен, коравосърдечен

~stven, bezdъшен, коравосърдечен човек; той няма сърце 2. (pro со, по-рядко čeho) усет, разбиране, чувство (за нещо): **~ pro krásu** усет за красивото, чувство за красота; **jazykový ~** усет към езика; **mravní ~** морално, нравствено чувство; **hrát s ~em** свиря с чувство, прочувствено **3.** усещане, чувствителност, осезание: **má ~ v prstech** има чувствителни пръсти; **ztratil ~ v jedné noze a ruce** той загуби чувствителност в единия (си) крак и едната (си) ръка

cítac|e, -e *ж.* цитиране

citadell|a, -u *ж.* цитадела, крепост, укрепен град

cítát, -u *м.* цитат

cítelně *нар.* чувствително, осезателно, значително, силно: **~ se ochladilo** чувствително застудя, температурата спадна чувствително; **~ postihnout někoho** нанеса на някого тежък удар

cíteln|ý, -á, -é чувствителен, значителен, осезателен, осезаем, силен: **~á zráta** значителна, сериозна загуба; **~ý nedostatek** чувствителен недостатък; **~á změna** значителна промяна

cít|it, -ím *несв. 1. (со)* чувствам, усещам, изпитвам (нещо): **~it vůni** усещам мирис; **~it únavu** усещам умора

nou půdu pod nohama чувствам твърда почва под краката си; **ne~ím ruce od práce** не си чувствам ръцете от работа; **ne~ím nohy únavou** краката ми тежат от умора; **~ím žaludek až v hrdle** гади ми се; **~it neštěstí v každém nervu** предчувствам нещастие; **to**

citrónovník, citronovník вж. **citroník**
citrónovníkový, citronovníkový вж. **citroníkový**
citronov|ý [-on-/ón-], -á, -é **1.** лимон, лимонен: ~á **kůra** лимонна кора; ~á **zmrzlina** лимонен сладолед; ~á **šťáva a)** лимонен сок **б)** лимонен сироп; **kyselina ~á** хим. лимонна киселина **2.** лимоненожълт
citrónový вж. **citronový**
citrus, -u м. **1.** бот. лимонено дърво, лимон (*Citrus*) **2.** лимон
citrusov|ý, -á, -é в съчет. ~é **ovoce** цитрусови плодове; ~é **kultury** цитрусови култури, цитрусови растения
citupln|ý, -á, -é книж. **1.** прочувствен, задъшен **2.** чувствителен, емоционален, отзивчив, внимателен
cituprázdn|ý, -á, -é книж. безсърдечен, безчувствен
citýr|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. **1.** (*koho, co*) разг. често експр. зова, извиквам/извикам, призовавам/призова (някого, нещо) (устно или писмено) **2.** само неск. (*koho čím, co čím*) разг. експр. тормозя, мъча (някого с нещо), камам се (на някого), заяждам се (с някого), дотягам, досаждам (на някого с нещо)
civ|ět, -ím, 3. мн. -í/-ějí неск. разг. експр. **1.** (-; *kat, na koho, na co*) зяпам (някъде, нещо, някого): **co na mně ~íš?** какво си ме зяпнал? ~ě **do prázdna** гледам заплеснато, отнѐсено **2.** (*kde*) стоя без работа, стоя със скръстени ръце, губя си времето, клата си краката: **kde zase ~íš?** къде се губиш?
civil I, -a м. разг. цивилен, цивилно лице
civil II, -u м. **1.** цивилно, гражданско облекло: **v ~u** (облечен) в цивилни дрехи **2.** граждански, цивилен живот: **vrátit se do ~u** напусна военна служба, демобилизирам се; **v ~u je krejčím** в цивилния живот е шивач
civilist|a, -u м. цивилен, цивилно лице
civilizac|e, -e ж. цивилизация
civilizačn|í, -í, -í цивилизационен
civilizovaně нар. цивилизовано
civilizovan|ý, -á, -é цивилизован
civilizo|vat, -uji/разг. -uju неск. (*koho, co*) цивилизовам (някого, нещо)
civilizo|vat se, -uji se/разг. -uju se неск. цивилизовам се
civilně нар. **1.** цивилно, граждански, светски: ~ **oblečený** цивилно облечен; **dát se oddat** ~ встъпя в граждански брак, сключва граждански брак **2.** малко остар. книж. неофициално

civiln|í, -í, -í **1.** цивилен, граждански (*protivopol.* военен): ~í **oblek** цивилно, гражданско облекло; ~í **obyvatelstvo** цивилно, гражданско население; ~í **obrana** гражданска отбрана, гражданска защита; ~í **soud** граждански съд; ~í **geometr** частно практикуващ инженер-земемѐр **2.** граждански (*protivopol.* църковен): ~í **sňatek** граждански брак; ~í **právo** гражданско право **3.** малко книж. неофициален, обикновен, непресторен
civk|a, -y ж. **1.** макарà **2.** електр. бобина: **indukční ~a** индукционна бобина; **spouštěcí ~a** пускателна бобина; **tlumicí ~a** дрѐселна бобина
cizáck|ý, -á, -é пейор. чужд, чуждестранен
cizačk|a, -y ж. пейор. **1.** чужденка, другозѐмка, чуждозѐмка, остар. ябанджийка **2.** емоционално, духовно отчуждена, чужда жена
cizák, -a м. пейор. **1.** чужденец, другозѐмец, чуждозѐмец, остар. ябанджия **2.** емоционално, духовно отчужден, чужд човек
cize нар. студѐно, недружелюбно, чуждо, странно: ~ **se dívat** гледам отчуждено; **chovat se k někomu** ~ държã се с някого като с чужд, държã се недружелюбно
cizelování, -í ср. цизелиране; гравирание, инкрустиране върху метал
cizel|ovat, -uji/разг. -uju неск. (*co*) цизелирам (нещо); гравирам, инкрустирам (нещо) върху метал
ciz|í, -í, -í **1.** чужд (*protivopol.* свой, собствен): ~í **majetek** чужд имѐт; ~ím **vstup zakázán** вход за външни лица забранѐн; ~í **těleso** мед. чуждо тяло
teče пословица на чужд грѐб и стѐ тояги са малко; чуждото си е чуждо; **chlubí se ~ím** **peřím** с чужда пита помен прãви; **žije na ~í účet** живѐе за чужда сметка, на чужд грѐб **2.** чужд, чуждестранен, задграничен: ~í **slovo** чужда дѐма, чуждия; ~í **řeč, jazyk** чужд език; ~í **státní příslušník** чужд гражданин; ~í **rozhlas** чужд, чуждестранен радиопредавател; ~í **vojska** чужди, неприятелски войски; **být v ~ích službách** работã за чужда страна
чужд човек няма да припãри тѐк **3.** чужд, неизвестен, непознат: ~í **město** чужд, непознат град; **všechno mu tam připadalo ~í** всичко там му изглеждаше чуждо; **to je mi naprosto ~í** това ми е съвършѐно чуждо; **přijít do ~ího prostředí** попадна в чужда среда **4.** (*komu, čemu; ke komu*) чужд, отчужден,

- безразличен (*към някого, към нещо; спрямо някого, спрямо нещо*): **byl mu ~í** той му беше чужд; **jsme si ~í** ние сме чужди един на друг
- 5.** чужд, различен: **politika a mravnost si bývaly ~í** политиката и моралът бяха две различни неща
- cizin|a, -y ж.** чужбина, странство: **obchod s ~ou** търговия с чужди държави; **vývoz do ~y** износ зад граница; **korespondence s ~ou** задгранична кореспонденция; **putovat po ~ě** пътувам по чужбина
- cizin|ec, -ce м.** 1. чужденец, другоземец, чуждоземец 2. непознат човек 3. (емоционално) чужд, отчужден човек: **byl ~cem ve své vlastní rodině** той беше чужденец в собственото си семейство
- cizineck|ý, -á, -é** чуждестранен: **~á legie** Чуждестранен легион; **~ý ruch** международен туризъм
- cizink|a, -y ж.** 1. чужденка, другоземка, чуждоземка 2. непозната жена 3. (емоционално) чужда, отчуждена жена
- cizojazyčn|ý, -á, -é** чуждоезичен, другоезичен; който се отнася до чужд език: **~á literatura** литература на чужди езици; чуждоезична литература; **~á korespondentka** кореспондентка, секретарка с чужди езици; **~ý termín** чужд термин; **~é studium** изучаване на чужд език, на чужди езици
- cizokrajn|ý, -á, -é** 1. чуждоземен, чуждестранен 2. екзотичен
- cizolož|it, -ím неск.** (*s kým*) прелюбодействам (*s някого*)
- cizoložn|ic, -e ж.** блудница, прелюбодейка, невярна жена: **pranýřovat ~i** истор. приковавам прелюбодейка на позорния стълб; порицавам публично блудница, невярна жена
- cizoložn|ík, -a м.** прелюбоделец
- cizoložn|ý, -á, -é** прелюбодеен, блуден
- cizoložstv|í, -í ср.** юрид. прелюбодеяние: **do-pustit se, spáchat ~í** извърша прелюбодеяние; наруша съпружеска вяност
- cizopasn|it, -ím неск.** 1. бот. зоол. паразитирам, паразитствам 2. прен. паразитнича, паразитствам, паразитирам; живява на чужд гръб
- cizopasně нар.** зоол. бот. и прен. паразитно: **baktérie žijící ~** паразитни бактерии
- cizopasnictv|í, -í ср.** 1. зоол. бот. паразитизъм, паразитничество, паразитство 2. прен. паразитизъм, тунейдство
- cizopasník, -a м.** 1. зоол. бот. паразит, паразитно животно, паразитно растение 2. прен. паразит, тунейдец
- cizopasn|ý, -á, -é** 1. зоол. бот. паразитен 2. прен. паразитен, тунейдски
- cizorod|ý, -á, -é** 1. чужд, чуждороден; който е от чужд произход 2. чужд, неприсърш, неорганичен: **~ý prvek** чужд, непознат елемент; **~é těleso** чуждо тяло
- cizost, -i ж.** 1. необикновеност, особеност; нещо чуждо 2. безразличие, равнодушие
- cizot|a, -y ж.** 1. чужда среда, чужд край: **vyrostl v ~ě** той израдна в чужда среда, порасна сред чужди 2. чуждост; отчужденост; нещо, което е чуждо, което има чужд характер 3. отчужденост, безразличие, равнодушие
- cizovlád|a, -y ж.** чуждо владичество
- cizozem|ec, -ce м.** чуждоземец, другоземец, чужденец
- cizozemk|a, -y ж.** чуждоземка, другоземка, чужденка
- cizozemsk|ý, -á, -é** чуждестранен, чуждоземен, задграничен
- cizrn|a, -y ж.** леблебя, нахът, сланутък (*плод*)
- cizrník, -u м.** бот. леблебя, нахът (*Cicer arcticum*)
- clearing** [klí-], **klíring, -u м.** фин. икон. клиринг, търговия без налични средства
- cl|ít, -ím неск.** (*co*) обмитявам, облагам с мито (*нещо*), налагам мито (*на нещо*)
- cl|o, -a ср.** мито: **dovozní ~o** вносно мито; **vývozní ~o** експортно мито, мито за износ; **průvodní ~o** транзитно мито; **prostý ~a** безмитен; **podléhat ~u** подлежа на обмитяване; **podrobit ~u** обмитя, обложа с мито; **vybírat ~o** събирам мито
- clon|a, -y ж.** 1. завеса, воал, бѹло и прен.: **dýmová, kouřová ~a** воен. димна завеса 2. физ. фотогр. блѣнда: **irisová ~a** ирисова блѣнда; **rotační ~** ротационна блѣнда; **sluneční ~a** слънчева блѣнда
- clon|it, -ím неск.** 1. (*co*) засенчвам, заслѣням, засенявам, заслонявам, закривам (*нещо*): **~it oči rukou** заслѣням очи с ръка 2. фотогр. слѣгам блѣнда
- cloum|at, -ám неск.** (*kým, čím*) разтърсвам, дърпам насам-натѣм, силно раздрусвам, разклащам (*някого, нещо*): **vítr ~á okny** вятърът блѣска (в) прозорците; **~al jím hněv** той кипѣше от гняв
- cloum|at se, -ám se неск.** 1. и **cloumat sebou** гърча се, мѣча се да се изскѹбна 2. клатѹшкам се 3. лѹтам се, шлѣя се, скитѹсвам без цѣл
- clown, clown- вж. klaun, klaun-**
- cmír|at, -ám неск.** експр. 1. църцѹря, текѣ на

малка струйка **2.** (co) изливвам (нещо) на малка струйка **3.** (co) *прен. разг.* кръщавам, разредждам (вино, бира и под.)

cmrnd|at, -ám *несв. разг. експр. (co)* **1.** разливам (нещо), пръскам (с нещо) (при невнимателно наливане) **2.** наливаам (нещо) на тънка струйка **cmund|a, -u** *ж. готв. диал.* картюфена тиганица, картюфена палайинка

co I, čeho *местоим.* **1.** като *въпр.* каквò, що: ~ **je to?** каквò е товà? ~ **to má znamenat?** каквò значи товà? товà каквò означава? ~ **je ti?** каквò ти е? ~ **to děláš?** каквò правиш? **tak, ~ je nového?** (è), каквò новò има? **oč jde?** за каквò стàва дýма? **na ~, nač myslíš?** за каквò мислиш? **k čemu, na ~, nač je to dobré?** а) за каквò слýжи товà? б) каквà пòлза има от товà? **zač je metr (látky)?** кòлко струва мètър (от платà)? **nač by přišel oblek?** кòлко ще струва костýмът? ~ **je ti do toho?** каквò те засяга товà? каквò те интересýва (товà)? **tak ~? è, каквò? a ~ otec? a)** как е бащà ти? б) а каквò смýта бащà ти, каквò кàза бащà ти? ~ **je?** каквò има? каквò се е слýчило? каквò стàва? ~ **naplat!** каквà пòлза! нýма каквò да се прави! ~? каквò? à? (*неучтиво*); ~ **kdyby?** а акò? ами акò? **čím to, že ...** на каквò се дължи товà, че ... **2.** *в съчет.* **co za** щò за, какъв, каквà, каквò ...: ~ **je to za člověka?** щò за човèк е, какъв е тòй? какъв човèк е? ~ **je to zač?** каквò *предизвикателство* ◆

řada pořádek? а) щò за рeд е товà? какъв е тòзи рeд? б) какъв е тòзи порýдък? **3.** като *отн.* коèто, каквòто, щòто: **dělám, ~ mohu** правя, *както да правя* ◆

řeknu, to platí дýмата ми е закòн; каквòто кàжа, товà стàва; **říkejte si, ~ chcete ...** каквòто и да кàзвате, ...; ~ **slovo, to lež** всяка дýма е лъжà; ~ **není, může být** коèто не è стàнало, мòже да стàне **4.** *в съчет.* **čím ... tím** кòлкото ... тòлково; **čím je starší, tím je hloupější** кòлкото по-стàр, тòлково по-глýпав; с годýните *възрастна* ◆

v stáří jako když najdeš *пословица* каквòто наýчиш на младини, на старини ти е като подарèно; **s čím kdo zachází, tím také schází** *пословица* кòйто нòж вàди, от нòж умýра; на каквòто си постèлеш, на такòва ще лèгнеш; ~ **se vleče, neuteče** *пословица* бàвната рàбота е най-сигурна; бàвно, но слàвно; ~ **jsme si, to jsme si** *поговорка* каквòто билò - билò; хà да си бýдем, както си бяхме; хàйде да си про-стýм **5.** като *отн. несъгл. разг.* що, дèто,

кòйто, кòйто, коèто ...: **poslal dopis, ~ napsal včera** тòй изпràти писмòто, дèто го напи́са вчèра; **ukázal mi tu dívku, ~ jsme o ní (předtím) mluvili** тòй ми покàза момйчето, за коèто бяхме гòворили (пò-рано) **6.** като *неопред.* нèщо; нищо: **je tam ~ zajímavého?** има ли тàм нèщо интересно? **je to k čemu?** товà гòдно ли е за нèщо? **máš ~ dělat?** имаш ли нýкаква рàбота? **nemám ~ číst** нýмаам нищо за чèтене; **tomu se není ~ divit** в товà нýма нищо чýдно; товà не è за чýдене; **jedl bych, ale nemám ~** бих хàпнал, но нýма каквò **7.** *в съчет.* с *повторен гл. в повел.* **děj se ~ děj, staň se ~ staň** каквòто и да стàне, каквòто и да стàва

◆ каквòто и да прави

co II нар. местоим. **1.** като *въпр.* защò: ~ **bys tam chodil?** защò ще хòдиш там? **čeho, ~ bych se bál?** защò да се плàша? от каквò да се боя? ~ **by ne!** защò не! ~ **se budeme trápit** защò да се безпокоим **2.** като *отн.* кòлкото; докàто, докогàто: **má tolik schůzí, ~ je dní do týdne** тòй/тя има тòлково събрàния, кòлкото са дните в сeдмицата; ~ **živ budu, budu si to pamatovat** докàто сýм жив, ще го пòмня; ще го пòмня цял живòт; **udělám to, jen ~ se trochu uvolním** ще го направя веднàга щòм се освободя; ще го направя, сàмо да се освободя мàлко; ~ **já vím, jakživo se to nestalo** докòлкото ми е извèстно, откàкто се пòмня, такòва нèщо не сè е слýчвало; ~ **se týče...** що се отнàся до... **3.** *в съчет.* с *превъзх.* кòлкото се мòже пò-..., по възмòжност най-...: ~ **největší** по възмòжност най-голям, кòлкото се мòже пò-голям ...; ~ **nejlepší** кòлкото се мòже пò-дòбър, кòлкото е възмòжно пò-дòбър; ~ **nejvíce, nejlépe** кòлкото се мòже, кòлкото е възмòжно пòвече, пò-добре; ~ **nejdříve, ~ nejdéle** кòлкото е възмòжно, кòлкото се мòже, по възмòжност пò-рано, пò-дълго; **přijdu ~ možná brzy** ще дòйда кòлкото е възмòжно, кòлкото се мòже пò-рано **4.** *в съчет.* ~ **do (čeho)** щò се отнàся до (*нещо*); по (*нещо*): ~ **do krásy se jí nikdo nevyrovná** по красòта никой не мòже да се сравни, да се мèри с нèя **5.** като *неопред.* кòлко (мнòго): ~ **je tu lidí!** кòлко мнòго нарòд има тýк! ~ **jsm se na vás načekal!** кòлко дълго ви чàках! ~ **jsme se tam nachodili!** кòлко пèти сме хòдили тàм! ~ **bych za to dal, kdybych** ◆

◆ **proto** дàм на нýкого да разберè, наредя нýкого; **dostal ~ proto** дàдохà му да разберè, хýбаво го наредихà; **je to, ~ by kamenem do-**

влѧча се, тѣтря се **2.** *и cour|at, -ám* шлѧя се, скѣтам, скѣтосвам, мѣткам: **kde (se) pořád ~áš?** къдѣ всѣ скѣташ? **3.** *само мн.* пристѣгаме, тѣчим се (едѣн след дрѣг); влѧчим се (като свѣнски червѧ): **lidé se často ~ají ještě po začátku představení** хѣрата чѣсто се тѣчат и след запѣчането на представлѣнието **4.** (*s kým, s čím*) пѣпкам се, тѣткам се, мѣтѧя се (*с някого, с нецо*): **~á se s jídlem** ядѣ бѧвно

court *вж. kurt*

couv|at, -ám *несв.* **1.** отстѣпвам, дѣрпам се, тѣгля се назад: **nepřítel ~al** врагѣт отстѣпваше **2.** (*s čím*) дѧвам заден хѣд (*с нецо*): **~at s autem do garáže** гарѣрам колѧ на заден хѣд; **~at s koněm** обрѣцам кѣня назад **3.** (*-; před čím*) *прен.* огѣвам се, предѧвам се, отстѣпвам (*пред нецо, от нецо*): **~at před obtížemi** огѣвам се пред трѣдностите

couv|nout, -nu *св.* **1.** отстѣпя, отдрѣпна се, оттѣгля се назад **2.** (*-; před čím*) огѣна се, отстѣпя (*пред нецо; от нецо*)

což I *местоим. малко остар. и книж.* **1.** *като вѣпр.* каквѣ, щѣ: **~ naplat** каквѣ да се прѧви, каквѧ полза; **zpívá hezky, ~ o to** пѣе хѣбаво, дѣма да нѣма, не мѣже да се отречѣ **2.** *като отн.* коѣто: **uměl číst a psát, ~ bylo k neuvěření** тѣй знѧеше да четѣ и пишѣ, коѣто не бѣше за вѣрване

což II *нар. местоим.* **1.** *като вѣпр.* защѣ, щѣ: **~ bych se bál?** защѣ да се бѣя? **2.** *в усилващи и степенуващи изрази* кѧмо ли, ѣще пѣ-мѧлко: **na dovolenou nejedu nikam, ~ teprve do hor** през ѣтпуската си нѣма да отѣда нѣкъдѣ, кѧмо ли на планинѧ

což III *част.* **1.** нимѧ (*за учудване, любопитство, упрек*): **~ ty jsi nevěděl, že budeme doma?** нимѧ тѣ не знѧеше, че ще си бѣдем вкѣщи? **2.** *ѣ да; разбѣра се (за актуализиране, акцентуване):* **~ ten, ten to umí!** щѣ се отнѧся до нѣго, тѣй го мѣже; ако стѧва дѣма за нѣго, разбѣра се, че тѣй мѣже, знѧе товѧ; *ѣ да, тѣй знѧе, мѣже товѧ*

což IV *междум.* **1.** налѣ, вѣрно ли е, налѣ е такѧ, не ѣ ли такѧ (*подкана кѣм съгласяване*): **je to pěkný obraz, ~?** хѣбава картѣна, налѣ? **2.** *обикн. в съчет.* **nu což, ale což** каквѣ пѣк; хѧйде (*за безразличие*): **nu ~, jestli chceš jít, prosím!** каквѣ пѣк, щѣм ѣскаш, отѣвай си! **ale ~, podaří se ti to po druhé** каквѣ тѣлкова, не се ядѣсвай, слѣдващи пѣт ще успѣеш

cože I, čehože *местоим. експр.* каквѣ, как (*за учудване, изненада, възмуценне*): **~ to říká?** каквѣ говорѣи? **ptal se, ~ se vlastně stalo** тѣй

пѣташе каквѣ всѣщност се е слѣчило; **~?** как? ама как? каквѣ? каквѣ ѣма? как такѧ? **2.** *в съчет.* **~ to** каквѣ; каквѣ тѣчно; **rád bych věděl, o čemže to mluvili** бѣх ѣскал да знѧя за каквѣ тѣчно са говорѣили

cože II *нар. местоим.* защѣ? защѣ ли? **~ jsi nepřišel?** защѣ не доѣдѣ?

cože III *междум.* **1.** нимѧ! как! (*за учудване, несъгласие, възмуценне*): **~, on je tady?** как, тѣй е тѣк? **2.** как! каквѣ! (*заплаха*): **~, ty mně nebudeš poslouchat?** каквѣ, тѣ не ѣскаш да ме слѣшаш?

cpát, cпу *несв.* **1.** (*koho, co, kam*) пѣхам, бѣтам, блѣскам, тѣпча, натѣквам, набѣвам (*някого, нецо, някъдѣ*): **~ věci do kufru** пѣхам, натѣквам вѣщи в кѣфар; **~ někoho na výnosné místo** *прен.* пробѣтвам, насѣла урѣждам нѣкого да заѣме изгѣдна длѣжност **2.** (*co čím*) пѣлня, напѣлвам, тѣпча, натѣквам (*нецо с нецо*): **~ pytel senem** натѣквам чувѧл със сенѣ; **~ dýmku tabákem** натѣквам лулѧ с тѣтѣн **3.** (*co koho, do koho*) *разг. експр.* тѣпча (*някого с нецо*): **cpali mu peníze** дѧваха му парѣ без смѣтка; **cpali do kluka samé sladkosti** тѣпчаха момчѣто с лѧкомства; **cpali do nemocného léky** тѣпчаха бѣлния с лѧкарства; **~ husu** угѣвам гѣска **4.** (*co koho, co do koho, koho kam*) *разг. експр.* натрѧпвам, принуждѧвам, налѧгам (*на някого нецо; някого някъдѣ*): **cpali dívce ženicha** натрѧпваха женѣх на девѣйката; **cpal jí své názory** тѣй ѣ налѧгашѣ, натрѧпвашѣ свѣдите убеждѣния

cpát se, cпу se *несв.* **1.** (*kam, do čeho*) *експр.* пѣхам се, напѣрам, навѣрам се, врѧ се, мѣшкам се (*някъдѣ, в нецо*): **~ se do tramvaje** блѣскам се, за да влѣза в трамвѧй; **~ se do lepší společnosti** напѣрам да влѣза в пѣ-добрѣ общество **2.** (*-; čím*) *разг. експр.* тѣпча се (*с нецо*), плѣскам (*нецо*): **celý den se cpe** цѧл дѣн се тѣпче; **cpe se samými sladkostmi** тѣпче се сѧмо със слѧдки рѧботи

cg *междум. разг.* **1.** кап-кап, трѣп-трѣп (*за вода*) **2.** дѣзн, дрѣн (*за звѣнец*)

crč|et, -ím *несв.* **1.** цѣрцѣря; лѣя се, текѧ на (тѣнка) струѣйка, струѣя, цѣркам: **z rány ~ela krev** от рѧната струѣше крѣв, рѧната крѣвѣше **2.** бѣлбѣкам, шумѧ, шумѣля, цѣрцѣря (*за вода*): **potůček ~í** потѣчетѣ бѣлбѣка

crčiv|ý, -á, -é кѣйто цѣрцѣри, лѣе се, струѣй; цѣрцѣрѣщ

crk|at, -ám *несв.* **1.** текѧ на тѣнка струѣйка; кѧпка по кѧпка; цѣрцѣря **2.** цѣвѣртя, цѣркам, цѣрцѣря **crkot, -u** *м.* шуртѣне, цѣрцѣрене, цѣркѧне

credo *вж.* **krédo**

crescendo [kreše-] *нар. муз.* кресчѐндо

ctěn|ý, -á, -é уважа̀ем, уважа̀ван, почита̀ем
(*обикн. в писмо*): ~**ý pane!** ~**á pani!** уважа̀еми
господи́не! уважа̀ема господжо!

ctihodn|ý, -á, -é 1. почтѐн, достопочтѐн 2. *църк.*
преподобѐн (*в титли на духовници*): ~**ý otče**
преподобни отче! ~**á sestro!** преподобна
сѐстро!

ctítel, -e *м.* почита̀тел, поклѝнник, ценител, обо-
жате́л, любител: ~ **umění** почита̀тел на изку̀-
ството; ~ **dobrého jídla** любите́л на хубавото
ядене; **dívka má mnoho ~ů** девѝйката йма
много обожа̀тели

ctítelk|a, -u *ж.* почита̀телка, поклѝнница, ценителка,
обожа̀телка, любителка

ct|ít, -ím 1. (*koho, co*) почита̀м, уважа̀вам, за-
чита̀м, та̀ча (*някого, нецѝо*): ~**ím barvu** *кар-*
тоиغر. призна̀вам боя, отговаря̀м на боя 2. (*koho*)
пра̀вя чѐст (*на някого*): **dílo ~í mi-**
stra ра̀ботата пра̀ви чѐст на ма̀йстора 3. *но-*
рядко остар. чѐрпя: ~**ili ho jídlem a pitím**
чѐрпѝха го с ядене и пи́ене

ctížadost, -i *ж.* честолюбие, амбиция

ctížadostiv|ý, -á, -é честолюбѝв, амбициѝзен: ~**ý**
člověk амбициѝзен човѝк

ctnost, -i *ж.* добродѝтел, досто̀йństwo: ~**i i ne-**
ctnostiv|ý, -á, -é добродѝтелен, досто̀йствен: ~**ý**
člověk добродѝтелен човѝк
~ **a**) ко̀лкото да не ѝ без хич; предста̀вам нѐщо
в по̀-добра̀ светлина̀ **б**) сирома̀х човѝк – жи́в
дя̀вол

ctnostn|ý, -á, -é 1. добродѝтелен, почтѐн 2. цело-
мѝдрен

ctn|ý, -á, -é *остар.* добродѝтелен, почтѐн, ува-
жа̀ван: ~**á panno!** уважа̀ема госпо̀жице!

cucák I, -a *м. одуш.* *разг. експр.* за̀ек; зелѐн и
нѐдпитен човѝк; момчѝ с жѝлто около уста̀та
cucák II, -u *м. неодуш.* *разг. експр.* бибѝрѝн,
зальга̀лка

cuc|at, -ám *несв.* 1. сѝча, боза̀я 2. (*co*) смѝча,
изсмѝквам (*нецѝо*): ~**at limonádu** смѝча лимо-
на̀да; ~**at bonbón** смѝча бонбѝн 3. (*co*) *прен.*
грубо изсмѝквам, изко̀пчвам, измѝквам,
скѝбя (*обикн. пари*): ~**á z něho peníze** измѝква
от нѐго пари, скѝбе го 4. (*koho*) *експр.* це-
лу̀вам, ближа̀, лижа̀ (*някого*)

cuc|ek, -ku *м.* 1. валмѝ, фандѝк: ~**ky prachu a**
smetí валма̀ от пра̀х и смѝт 2. дрѝпа, парца̀л
♦ **čistota ~y** напра̀вя на парца̀л; разперду̀шиня; **zbili ho,**
až z něho ~ly *лит.* наби́ха го здра̀вата; раз-
ката̀ха го от бой

cuc|nout (si), -nu (si) *св. разг. (čeho)* смѝкна (*си*),
пийна (*си*), глѝтна (*си*), дрѝпна (*си*) (*нецѝо от*
нецѝо): **rád si ~ne** *експр.* то̀й обича да си по-
пийва, да кѝрка

cudnost, -i *ж.* 1. целомѝдрие, чистота̀, непо-
ро̀чност 2. свенливост, срамежливост

cudn|ý, -á, -é 1. целомѝдрен, непоро̀чен 2. свен-
лив, срамежлив

cuch|at, -ám *несв.* 1. (*co*) разро̀швам (*коса*),
оплѝтам (*конци*); ма̀чкам, смачквам (*нецѝо*):
vítř jí ~á účes вѝтърѝт я разро̀шва, вѝтърѝт ѝ
разва̀ля причѝската 2. (*koho*) *експр.* одѝмвам,
критику̀вам (*някого*)

cuk, -u *м.* *в съчет.* **v ~u letu** *експр.* ведна̀га, мо-
ментално, незаба̀вно

cukán|í, -í *ср.* тик, конву̀лсия: **mám ~í tam jít,**
něco udělat *разг. експр.* ймам голя̀мо же-
ла̀ние, горя̀ от нетѝрпѝние да оти́да там, да
напра̀вя нѐщо

cuk|at, -ám *несв.* 1. трѝпвам, потрепѝрам: ~**á**
mu ruka рѝка̀та му трѝпва; ~**á mu kolem úst**
ѝгълчетата на у̀стните му нѝрвно потрепѝват;
~**á mi v oku** игра̀е ми око̀то 2. (*čím*) дрѝпам,
сви́вам (*нецѝо*): ~**at opratí** дрѝпам юзда̀; ~**at**
rty сви́вам у̀стни, нацѝпвам се; ~**lo jím** то̀й се
сѝпна, трѝпна; ~**at rameny** сви́вам раменѝ

cuk|at se, -ám se *несв.* 1. *и* ~**at sebou** потре-
пѝрам, конву̀лсивно трѝпвам, потрѝпвам:
tělo sebou ~alo тѝлото потрепѝраваше 2. *разг.*
дрѝпам се, увѝрта̀м (го), усѝквам (го): ~**á se,**
když má říci pravdu дрѝпа се, увѝрта го, ко-
га̀то тря̀бва да ка̀же йстина̀та 3. (*-; na koho*)
разг. со̀пвам се, ска̀рвам се (*на някого*), на-
хвѝрля̀м се с дѝми (*вѝрху някого*)

cukerín, -u *м.* захарѝн

cukernat|ět, -ím, 3. мн. -í/-ějí *несв.* захарѝсам
(се)

cukernat|ý, -á, -é 1. за̀харен, богат на за̀хар, съ-
дѝржащ за̀хар 2. захарѝсан (*за мед и под.*)

cukern|í, -í, -í за̀харен: ~**í průmysl** за̀харна про-
мишленост, за̀харопроизводство; ~**í kampaň**
кампа̀ния по приби́ране на за̀харното цвекло̀;
сезѝн за производство на за̀хар

cukern|ý, -á, -é 1. за̀харен; ко̀йто е от за̀хар: ~**ý**
roztok за̀харен разтвѝр 2. *малко остар.*
за̀харопроизводителен

cuk|nout, -nu *св.* 1. трѝпна, потрѐпна, помрѝдна
2. (*čím*) дрѝпна, сви́я (*нецѝо*): ~**l rameny a** то̀й
вди́гна раменѝ **б**) то̀й мрѝдна раменѝ, трѝпна
с раменѝ

cuk|nout (se) sebou, -nu (se) sebou *св.* 1. дрѝп-
на се, потрепѝра, трѝпна, помрѝдна 2. сѝпна
се: ~**l sebou, jak se lekl** то̀й се сѝпна от упла̀ха

cukr, -u м. 1. захар: **kostkový** ~ захар на бучки; **pískový, krystalový** ~ кристална захар, захар на пясък; **moučkový, práškový** ~ пудра захар; **homole** ~у бұца захар; **pálený** ~ карамел, ~~паша~~ ~~паша~~ му мёд капеше; **nejsem přece z ~u** не сѣм толкова чувствителен; **je jako z ~u** той е чист и спрѣтнат, като изваден от витрина 2. хим. захар: ~у захари; **řepný** ~ захар от цвекло, цвеклова захар; **třtinový** ~ тръстиково захар; **hroznový** ~ гроздова захар, глюкоза; **mléčný** ~ млѣчна захар, лактоза; **ovocný** ~ плодова захар, фруктоза; **sladový** ~ малцова захар; **škrobový** ~ нишестѣна захар

cukrárn|a, -у ж. сладкарница

cukrář, -e м. 1. сладкар; продавач в сладкарница: **dort od ~e** купѣшка торта; **koupit něco u ~e** кўпа нѣщо от сладкарница 2. жарг. болен от захарна болест, диабетик

cukrářk|a, -у ж. сладкарка; продавачка в сладкарница

cukrářsk|ý, -á, -é сладкарски: ~á dílna сладкарска работилница; ~é výrobky сладкарски изделия; ~é kvasnice, droždí готв. амонячна сода

cukrářstv|í, -í -í ср. 1. сладкарство 2. сладкарница

cukrátk|o, -a ср. бонбонче, бонбон ~~паша~~ ~~паша~~

jako ~ мѣд му капе от устата

cukrle, -te ср. разг. бонбон, бонбонче

cukrouš|ek, -ka м. експр. сладур

cukroměr, -u м. техн. захаромѣр

cukrovar, -u м. захарна фабрика

cukrovarnick|ý, -á, -é захарен, захаропроизводителен: ~ý průmysl захарна промишленост; ~á kampaň кампания по производство на захар; ~é výrobky захарни изделия

cukrovarnictv|í, -í, cukrovarstv|í, -í ср. захаропроизводство, захарна промишленост, захарна индустрия

cukrovarsk|ý, -á, -é който се отнася до захарна фабрика: ~ý dělník работник в захарна фабрика

cukrovarství вж. cukrovarnictví

cukr|ovat I, -uji/разг. -uju неск. (со) посявам (нещо) със захар

cukr|ovat II, -uji/разг. -uju неск. 1. гўкам, гугўкам (за гугутка) 2. и ~ovat (se) прен. експр. гўкам си, говоря нежно, нежнича

cukrov|í, -í ср. събир. 1. (дрѣбни) сладки 2. бонбони, захарни изделия: ~í na stromeček бон-

бони, захарни изделия за украса на коледно дрвѣче

cukrovin|a, -у ж. спец. захарна маса

cukrovin|ka, -ky ж. 1. сладка, сладкишче 2. бонбон, бонбонче 3. само мн. **cukrovin|ky**, ~ek бонбони, захарни изделия: **továrna na ~ky** бонбонена фабрика, фабрика за захарни изделия

cukrovk|a, -у ж. 1. захарно цвекло 2. мед. захарна болест, диабет

cukrov|ý, -á, -é захарен: ~á vata сладк. захарен памук, памук шекер; ~á řepa бот. захарно цвекло (Beta vulgaris); ~á třtina бот. захарна тръстика (Saccharum); ~é fráze прен. сладки приказки; **je jako ~á panenka** прекалено е нежна, много е глѣзена

cukrú междум. гў-гў-гў (за гугутка)

cukřenk|a, -у ж. захарница

culík, -u м. разг. 1. плѣтка (от коса) 2. сплит

cul|it se, -ím se неск. експр. подсмѣхвам се, усмѣхвам се под мустак

~~паша~~ ~~паша~~ **Hijo**

сладур, хубаво момченце 2. нѣщо смѣчкано, свѣто на топка: **šaty měl úplný** ~ дрѣхите му ~~баша~~ ~~баша~~

kouká ~ експр. той има още мляко по брадата, жѣлто около устата; млад и зелен е още

cumploch, -a м. вулг. мърльо, мърла; повлекан, повлекана (за мъж и за жена)

cup, **cupy**, **cupity** междум. шляп-шляп, цап-цап, хоп-трѣп, трѣп-трѣп (за леки стѣпки); **cupy dupy** трѣп-трѣп, хоп-трѣп (при силно тупане с крака)

cupanin|a, -у ж. 1. корпия (превързочен материал от различено платно) 2. нѣщо различено, развлѣчено на дарак

cup|at, -ám неск. 1. цапкам, шляпкам, сѣтня (обикн. за деца); вървя със сѣтни крачки 2. трѣпам, потрѣпвам (с крака)

cůp|ek, -ku м. умал. плѣтка, плѣтчица

cupit|at, -ám неск. цапкам, шляпкам, припкам, сѣтня, тўпкам, вървя със сѣтни крачки (обикн. за деца)

cupot, -u м. 1. тўпкане, шляпкане, трѣпкане, цапкане с крака 2. припкане

cup|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) 1. разнищвам платно (за получаване на превързочен материал) 2. чѣпкам, разчѣпквам (нещо): ~ovat koudel чѣпкам кълчища; ~ovat květinu кѣсам едно по едно листата на цвят (маргаритка и под.)

cvak междум. трак, щрак

cvak|at, -ám *несв.* (*čít*; –) щракам, тракам, чўкам, тропам (*с нецо*), тиктакам (*за часовник*): ~**á zuby** трака със зъби; **kohoutky pušek ~aly** спўсците на пўшките щракаха

cvak|nout, -nu *св.* (*čít*; –) щраќна, траќна, чўќна, тропна (*с нецо*): ~**nout podpadky** тропна с токове, ударя токове; **v zámku ~lo** бравата щраќна

cvál, -u *м.* галоп: **přejít do ~u** премйна в галоп; **běžet ~em** бягам в галоп, галопирам; **jet ~em** препўскам в галоп; ~ **našich dnů** *прен.* стремителният бяг на нашите дни

cvál|at, -ám *несв.* галопирам, препўскам в галоп

cválík, -a *м. експр.* дебеланчо, дўндьо, шйшко (*пўлично дете*)

cvíčebn|a, -y *ж.* зала за упражнения

cvíčebn|í, -í, -í, по-рядко cvíčebn|ý, -á, -é учебен, тренировъчен: ~**í úbor** гимнастически костюм, физкултурно облекло, анцуг

cvíčebnic|e, -e *ж.* учебник, сборник с упражнения: ~**e češtiny** сборник с упражнения по чешки език

cvíčen|ec, -ce *м.* физкултурник, гимнастик

cvíčen|í, -í *ср.* 1. гимнастическо упражнение: ~**í na nářadí** упражнения с ўреди; **prosná ~í** упражнения по земна гимнастика, упражнения без ўред; **pořadová ~í** *воен.* строева подготовка; ~**í ve zbraní** *воен.* упражнения по стрелба 2. *учил.* упражнения: **domácí ~í** домашна работа; **slohové ~í** развиване на тема, писмена работа, (свободно) съчинение; **sbírka ~í** сборник с упражнения; ~**í z matematiky** упражнение по математика; **praktická ~í na vysoké škole** практически упражнения във висше учебно заведение; **laboratorní ~í** лабораторна практика 3. физкултурни игри: **spartakiádní ~í** масови спортни игри, спартакиада; **veřejné ~í tělocvičné jednoty** физкултурна продукция на спортна организация

cvíčenk|a, -y *ж.* физкултурничка, гимнастичка

cvíčen|ý, -á, -é, обучен, упражнен, трениран, обработен, школуван: ~**é oko** опитно, набито око; ~**ý hlas** обработен, школуван глас; ~**ý pes** дресирано куче

cvíčiš|ť, -ě *ср.* 1. *спорт.* игрище, спортна площадка 2. *воен.* учебен плац, полигон

cvíčit, -ím *несв.* 1. правя физически упражнения, играя гимнастика: ~**it na nářadí** изпълнявам упражнения на ўреди; ~**it prosná** правя свободни упражнения без ўред; ~**it ranní čtvrt-hodinku** правя ўтринна гимнастика, играя ведрина; ~**it na spartakiádě** вземам участие

в спартакиада, в спортни игри 2. (*кого в чет*) обучавам, упражнявам, тренирам (*някого в нецо*): ~**it nováčky ve zbraní** обучавам новобранци в стрелба, вѡдя стрелковї упражнєния с новобранци 3. (*кого в чет*) дресирам, тренирам, обучавам (*животно*): ~**it koně** дресирам, тренирам кон 4. (*со*) упражнявам, тренирам (*нецо*): ~**it paměť opakováním** упражнявам паметта си чрез повторение, чрез повтаряне 5. (*со с кўт*) обучавам (*някого на нецо*), разучавам (*с някого нецо*), занимавам се (*с някого*), за да го наўча (*на нецо*): ~**it se žáky rozběr věty** обучавам ученици да правят разбѡр на изречєние; ~**it se zpěváky novou píseň** разучавам с певци нова пєсен 6. (*со*) разучавам, упражнявам, тренирам (*нецо*): ~**it stupnice na klavíru** упражнявам гами на пиано; ~**it na spartakiádu** тренирам за спартакиада

cvíčit se, -ím se *несв.* (*в чет*) 1. упражнявам се (*в нецо, на нецо; да правя нецо*): ~**it se ve hře na housle** упражнявам се да свира на цигўлка; ~**it se v naukách** *книж.* образѡвам се; ~**it se v trpělivosti** *прен.* ўча се на търпєние 2. *воен.* обучавам се, упражнявам се: ~**it se ve střelbě** упражнявам се да стрелям, правя стрелковї упражнения

cvičitel, -e *м.* 1. *спорт.* инструктор, тренѡр 2. *воен.* инструктор 3. дресѡр, дресировач (*на животно*)

cvičitelk|a, -y *ж.* 1. *спорт.* инструкторка, тренѡрка 2. дресѡрка (*на животно*)

cvičk|a, -y *ж., обикн. мн.* **cvič|ky, ~ek** цвйчки, гимнастически обўвки

cvíchn|ý, -á, -é учебен, тренировъчен: ~**ý tábor** учебен лагер; ~**ý let** учебен полет, учебно летєне; ~**ý poplach** учебна тревѡга; ~**á louka** *спорт.* тренировъчна площадка (*за скиори*); ~**á škola** *учил. остар.* стажантско училище, база за подготовка на стажант-учители

cvík, -u *м.* 1. *спорт.* упражнения, упражнение: **akrobatický** акробатическо упражнение; **pápravné ~y** лечебна гимнастика, изправителни упражнения; ~**y obratnosti** упражнения по ловкост; **provádět, dělat ~y na nářadí** правя, изпълнявам упражнения на ўред(и) 2. упражняване, тренировка, практика, навик, похватност: **nabýt zručnosti dlouholetým ~em** придобия сръчност чрез дългогодишна тренировка, чрез дългогодишно упражняване; **to vyžaduje hodně ~u** това изисква продължително упражняване; **chybí vám ~** липсва ви

опит, нямате практика; **vyšel jsem ze ~u** излязох от форма **3.** обучение, тренировка, дресиране: **bral psa denně do ~u** той ежедневно дресираще кучето; **vzít do ~u někoho** заема се с обучението на някого

cvik|at, -ám *несв. (со)* перфорирам, продупчвам (нещо): **~at jízdenky** продупчвам, перфорирам билети; **~at příchod v továrně** *жарг.* маркирам картон (при пристигане на работа) във фабриката

cvik|nout, -nu *св. (со)* перфорирам, продупча (нещо): **~nout si lístek** перфорирам си билета

cvikr, -u *м.* пенсне

cvoč|ek I, -ku *м. неодуш.* кабърче: **podrážky bot pobité ~ky** подметки, подковани с кабърчета

cvoč|ek II, -ka *м. одуш. разг. експр.* дребосък, дребошник

~ek момче като буболечка (дребно, ниско); дребосък

cvok I, -u *м. неодуш.* кабър, гвездейче: **boty s ~y a podkůvkami** обувки с кабъри и нълчета

cvok II, -a *м. одуш. 1. разг. експр.* дебелинчо, дундъ, дребосък, фъстък, фърфалак **2. грубо** кучу, хахо, пёрко; ненормален, умопобъркан, побъркан, луд, смáхнат (човек): **je tak trochu** ~ той е малко кучу, малко е ударен по главата, малко е смáхнат

~č|at, -ám *несв.* мършав е, кльощав е; **nasadit někomu ~ky do hlavy** пусна на някого муха в главата

cvrč|ek II, -ka *м. експр.* дребосък, малчо, малчуган фърфалак, фъстък

cvrč|et, -ím *несв.* цвъркам, цвърча, цвъртя (за насекоми и птици)

cvrk|at, -ám *несв. 1.* цвърча, цвъртя, цвъркам църкам (за насекоми и птици) **2. в съчет.** **~at kuličky do důlku** играя на топчета, целя ямичка с топчета (детска игра)

cvrkot, -u *м.* цвъртене, цвърчене, цвъркане, църкане (на насекоми и птици)

cvrlik|at, -ám *несв.* чуруликам, цвъртя

cvrnk|at, -ám *несв. 1. (-; čít)* дрънкам, звънтя, дзънкам (с чуване върху нещо): **~at si** чукам се (с чаша вино и под.) **2. в съчет.** **~at kuličky do důlku** играя на топчета, целя ямичка с топчета (детска игра)

cvrnk|nout, -nu *св. 1. (-; čít)* дрънна, звънна, дзънна, зазвънтя (с удар, с чуване о нещо) **2. в съчет.** **~nout kuličky do důlku** поиграя на топчета, нацеля ямичка с топчета (детска игра)

cyklicky *нар.* циклично

cyklick|ý, -á, -é 1. цикличен, циклически: **~á hospodářská krize** *икон.* циклична, периодична икономическа криза; **~é sloučeniny** *хим.* циклични съединения **2.** който образува цикъл

cyklist|a, -y *м.* колоездач, велосипедист

cyklistick|ý [-ty-], -á, -é колоездачен, велосипеден: **~á závodní dráha** колодръм; **~é závody** колоездачно състезание

cyklistik|a [-ty-], -y *ж.* колоездене

cyklistk|a, -y *ж.* колоездачка, велосипедистка

cyklon [-on/-ón], -u *м. 1.* **метеор.** ураган, тайфун, вихър, циклон; **~ války** *прен.* ураган на войната **2. техн.** циклон (обезпашител)

cyklona [-on/-ón], -y *ж. метеор.* циклон (ниско атмосферно налягане)

cyklostyl, -u/-a *м.* циклостил: **rozmnožený ~em** размножен на циклостил

cyklostyl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* размножавам на циклостил

cykl|us, -u *м.* цикъл: **přednáškový ~us** цикъл (от лекции); **~us symfonických básní** цикъл от симфонични поеми; **výrobní ~us** производствен цикъл; **vývojový ~us** *биол.* цикъл на развитие

cylindr, -u *м. 1. техн.* цилиндър: **automobilový motor o šesti ~ech** шестцилиндров автомобилен двигател **2.** лампено шише: **~ petrolejové lampy** шише на газена лампа **3.** цилиндър (шапка)

cylindrick|ý, -á, -é цилиндричен, цилиндрически

cylindrov|ý, -á, -é цилиндров, цилиндричен

cymbál *вж. cimbál*

cynicky [-ny-] *нар.* цинично

cynick|ý [-ny-], -á, -é 1. циничен **2. филос.** цинически: **~á škola** школа, учение на циниците

cynik [-ny-], -a *м.* циник

cynizmus [-ny-], cynism|us [-nyzm-], -u *м.* цинизъм; цинично държание, поведение

cypr|iš, -e *м. бот.* кипарис (Cupressus)

cyprišov|ý, -á, -é кипарисов: **~ý háj** кипарисова гора

cyrilic|e, kyrilic|e, -e кирилица, кирилско писмо

cyrilometodějsk|ý, -á, -é кирило-методиевски: **~á doba** кирило-методиевска епоха

cyrilsk|ý, -á, -é *в съчет.:* **~é písmo** кирилица, кирилско писмо

cyst|a, -y *ж. 1. мед.* киста **2. зоол.** циста

cystiti|s [-tyty-], cystiti|da [-tytý-], ~dy *ж. мед.* цистит

cytoplazma *вж. cytoplazma*

cytoplazm|a, -y *ж. биол.* цитоплазма